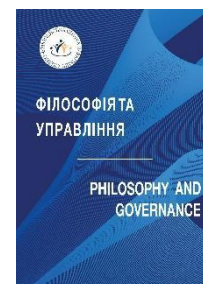

e-ISSN 3041-248X

Філософія та управління

<https://www.eu-scientists.com/index.php/fag>

Культура як ресурс інституційної стійкості громад: емпіричне дослідження українських кейсів

Світлана І. Грінченко ¹ *¹ Незалежний дослідник, м. Київ (Україна). Кандидат соціологічних наук.* Автор-кореспондент, e-mail: Svit--@bigmir.net

СТАТТЯ

АНОТАЦІЯ

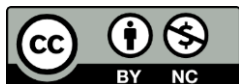
Дослідницька

DOI:

[10.70651/3041-248X/2025.5.12](https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.5.12)

Авторське право

© 2025 автора

Цей твір
ліцензовано на
умовах Ліцензії
Creative Commons
«Із Зазначенням
Авторства –
Некомерційна 4.0
Міжнародна»
(CC BY-NC 4.0).

Умови просторової фрагментації, демографічного скорочення, воєнної загрози та цифрової нерівності актуалізують потребу у формуванні нових підходів до розвитку сільських громад України. У цьому контексті запропоновано резиліентну модель привабливості громади як концептуальну рамку, що поєднує три взаємозалежні компоненти – участь, локальну ідентичність та стратегічну культуру. Метою дослідження є аналіз ефективності цієї моделі як інструменту соціоекономічної стабілізації, мобілізації ресурсів та підвищення адаптивності громад до кризових впливів. Методологічно дослідження базується на поєднанні кейс-аналізу, просторового моделювання, типологічного підходу та кількісного аналізу соціально-економічних індикаторів. Матеріалами дослідження стали стратегічні документи, муніципальні звіти, статистика інституційної активності та інтерв'ю зі стейкхолдерами в громадах Баранівка, Пирятин і Славутич. Особливу увагу приділено GIS-картуванню локальних стратегій, аналізу візуальної ідентичності, цифрової присутності громад та залученості мешканців у публічне управління. Результати свідчать про зростання рівня соціальної участі (до 52 % у Славутичі), зміцнення довіри до органів місцевого самоврядування (від 41 % до 63 %) і збільшення кількості культурних ініціатив, що сприяє формуванню горизонтальних зв'язків. Економічні ефекти включають зростання частки креативних індустрій (до 8,4 %) та інвестиційної активності. Водночас дослідження виявило чотири групи бар'єрів: інституційні, культурні, економічні та цифрові. Їх подолання потребує нормативної підтримки інструментів участі, розбудови цифрової інфраструктури та публічної легітимації культурної політики. Резиліентна модель виявилася ефективною для синхронізації ціннісних, інституційних та комунікаційних ресурсів розвитку громади. Її реалізація забезпечує не лише соціальну згуртованість, але й економічну активізацію та інституційну стійкість. Запропоновані висновки можуть слугувати підґрунтям для оптимізації стратегічного управління в сільських громадах України в умовах багаторівневих викликів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

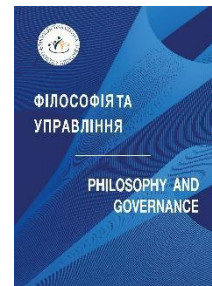
резиліентна модель, громада, участь, локальна ідентичність, стратегічна культура, інституційна стійкість, креативні індустрії, цифрова трансформація.

e-ISSN 3041-248X

Philosophy and Governance

<https://www.eu-scientists.com/index.php/fag>

Culture as a Resource for Institutional Resilience of Communities: An Empirical Study of Ukrainian Cases

Svitlana Hrinchenko ¹ *

¹ Independent Researcher, Kyiv (Ukraine). PhD in Sociology.

* Corresponding Author, e-mail: Svit---@bigmir.net

ARTICLE INFO

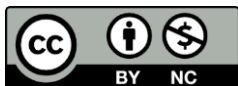
ABSTRACT

Research Article

DOI:

[10.70651/3041-248X/2025.5.12](https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.5.12)

Copyright © 2025
by author

*This is an open
access journal and
all published
articles are licensed
under a Creative
Commons
Attribution—
NonCommercial 4.0
International
(CC BY-NC 4.0)*

The development of a resilient model of rural community attractiveness in Ukraine is a relevant response to growing spatial fragmentation, demographic decline, war-related risks, and digital inequality. The proposed model integrates three interdependent components—participation, local identity, and strategic culture—as a framework for enhancing institutional resilience, community cohesion, and adaptive governance capacity. The aim of this study is to evaluate the effectiveness of this model in promoting socio-economic and cultural development in rural territorial communities under conditions of multi-level challenges. The methodology is based on a combination of case analysis, spatial and typological modeling, and quantitative assessment of institutional and socio-economic indicators. The study relies on empirical materials from three Ukrainian communities—Baranivka, Pyriatyn, and Slavutych—representing different socio-territorial profiles. Sources include local strategies, public reports, statistical data, and stakeholder interviews. Spatial mapping, digital footprint analysis, and civic engagement data were used to assess the implementation of the model's components. The findings demonstrate positive dynamics in communities where the model is systematically implemented. These include increased citizen participation (up to 52%), enhanced trust in local authorities (41–63%), and a rise in the number of community-led cultural events. Economic outcomes include the emergence of new small and medium enterprises (up to 41), increased investments (up to UAH 24.1 million), and growth in the share of creative industries (up to 8.4%). The study identifies four key barriers—institutional, cultural, economic, and digital—which constrain the full implementation of the model. Addressing these barriers requires regulatory support for participatory instruments, investment in digital infrastructure, and legitimization of cultural policy within strategic planning. The resilient model provides a functional framework for synchronizing values, institutions, and communication systems in rural development. Its implementation strengthens not only socio-economic sustainability and reputational capital, but also governance effectiveness in times of uncertainty. The conclusions of this study can inform strategic planning for rural communities in Ukraine and similar contexts globally.

KEYWORDS

resilient model, rural community, participation, local identity, strategic culture, institutional resilience, creative industries, digital transformation.

1. Вступ

Формування резилієнтної моделі привабливості сільських територіальних громад України є одним із ключових напрямів сучасної регіональної політики. У період глибоких трансформацій – зумовлених повномасштабною війною, децентралізаційними процесами та цифровою трансформацією – питання інституційної стійкості, соціального згуртування й стратегічної культури набувають особливої актуальності. Сільські громади охоплюють понад 80 % території України, забезпечують значну частку виробництва та культурної спадщини, проте залишаються вразливими до зовнішніх і внутрішніх викликів.

Резилієнтна модель розвитку передбачає інтеграцію трьох ключових компонентів – участі, локальної ідентичності та стратегічної культури – як системи взаємозалежних механізмів, що формують інституційну спроможність громади до самовідновлення, мобілізації ресурсів і адаптації до кризових ситуацій. На відміну від суто технократичних чи економікоцентричних підходів, така модель акцентує увагу на культурних чинниках управління, символічних ресурсах та механізмах публічного залучення, які формують довіру й сталість [1–3].

Попри задекларовану підтримку локального розвитку, українські сільські громади стикаються з низкою системних бар'єрів: фрагментарністю нормативної бази, нерівним доступом до цифрових платформ, дефіцитом стратегічного планування та низьким рівнем публічної участі. Водночас спостерігається брак комплексних досліджень, що поєднують соціокультурну, управлінську та економічну перспективу розвитку територіальних спільнот.

У контексті пошуку ефективної моделі стійкого місцевого розвитку, дослідження резилієнтної моделі привабливості сільської громади набуває не лише теоретичного, а й практичного значення. Такий підхід дозволяє сформулювати нову аналітичну рамку для оцінювання адаптаційного потенціалу громад, розробити інструменти їхньої стратегічної модернізації та інтегрувати соціокультурні ресурси у систему публічного управління.

2. Огляд літературних джерел

Представлений аналіз наукових публікацій має на меті визначити ключові аспекти впливу резилієнтної моделі привабливості сільської громади на соціально-економічний розвиток і культурну суб'єктність територій. Зокрема, Ю. Шульжик, З. Квасній, О. Мельник та Ю. Строгуш (2025) досліджують цифрову трансформацію територіальних громад України як комплексний процес, що включає не лише адміністративну оптимізацію, але й розвиток культурної взаємодії та інклюзивної комунікації. Автори наголошують, що цифрові сервіси трансформують культурну взаємодію, стаючи платформою інклюзивного управління та підвищення соціальної мобільності [1].

У свою чергу, А. Грінченко (2023) доповнює попередні дослідження, систематизуючи методологічні підходи до оцінювання економічної безпеки територіальних громад. Дослідник акцентує на важливості багаторівневої діагностики, що включає індикативний, інтегральний, експертний та статистичний аналіз, підкреслюючи значення як кількісних, так і якісних індикаторів управлінської стійкості [2].

Також значний внесок у дослідження партисипативного управління роблять В. Данкевич, О. Прокопчук і Т. Усюк (2020), які аналізують механізми зміцнення соціального капіталу в локальних спільнотах. Автори доводять, що залучення громадян до ухвалення управлінських рішень підвищує рівень довіри до місцевих інституцій і створює передумови для безпекової саморганізації [3].

Водночас важливим є дослідження Цзюнь Лі та Фан Лі (2024), які розкривають роль цифрової інфраструктури у ревіталізації сільських регіонів. Автори доводять, що цифрова трансформація стимулює розвиток цифрового підприємництва, людського капіталу і забезпечує збереження населення в сільських громадах [4].

З іншого боку, Шень Цзінь, Чжоу Жун, Чень Сяопін і Чжу Жень (2022) доповнюють аналіз, досліджуючи досвід резилієнтності громад у провінції Цюаньчжоу. Їхні дослідження демонструють, як інтеграція нематеріальної спадщини та культурного капіталу сприяє залученню молоді, мобілізації соціальних ресурсів і посиленню згуртованості громади [5].

Подальше поглиблення проблематики забезпечують праці М. Сальвадор, Д. Санчо (2023), які розглядають культурне обрамлення як інституційну зв'язку, що забезпечує стійкість місцевого управління. Автори акцентують, що управлінська раціональність у поєднанні з культурною рефлексивністю формує привабливість і стабільність локальних громад [6].

Не менш важливі аспекти культурної трансформації постіндустріальних міст досліджують К. Мендес, А. ван дер Звет та С. Борковська-Вашак (2021), зазначаючи, що культурна політика та мережева комунікація створюють умови для соціоекономічної резиліентності, допомагаючи містам адаптуватися до нових економічних реалій [7].

Теоретичне підґрунтя дослідження доповнює П'єр Бурдьє, який наголошує на ролі символічного капіталу як форми соціального впливу, що активізується через культурні інститути та репрезентаційні практики, сприяючи перетворенню культурних ресурсів у стратегічні активи місцевих громад [8–9].

У контексті цифрової суб'єктності громад особливу увагу заслуговують праці А. Барретт (2022), які підкреслюють, що цифрові платформи є простором для формування колективної ідентичності та символічної консолідації, що посилює репутаційну суб'єктність територіальних громад і їхню конкурентоспроможність у глобальному контексті [10]. ОЕСД (2021), своєю чергою, акцентує значущість цифрової інклюзії як показника прозорості, процедурної довіри і адаптивної здатності місцевих інституцій, що підвищує ефективність управління і довіру громадян [11].

Отже, наведені джерела забезпечують цінне підґрунтя для розуміння комплексного впливу резиліентної моделі привабливості сільських громад. Аналіз наукових праць дозволяє глибше зрозуміти роль цифровізації, локальної ідентичності та партисипативного управління у зміцненні соціально-економічної стійкості та розвитку культурної суб'єктності територіальних громад.

3. Постановка завдання

Мета дослідження полягає в аналізі впливу резиліентної моделі привабливості сільських територіальних громад на соціально-економічний розвиток та культурну суб'єктність територій в умовах багаторівневих викликів, таких як демографічне скорочення, просторова фрагментація, цифрова трансформація й ескалація воєнної загрози. Особливу увагу приділено визначенню ключових чинників соціальної резиліентності, що сприяють сталому розвитку, а також бар'єрів, які обмежують ефективність зазначених процесів.

Завдання дослідження:

- вивчити сучасний стан інтеграції локальної ідентичності, цифрової відкритості та партисипативного управління як компонентів резиліентної моделі привабливості сільських громад;
- виявити основні соціально-економічні та культурні переваги, пов'язані із впровадженням цієї моделі у місцевих громадах України;
- проаналізувати головні організаційно-економічні та соціокультурні бар'єри, які ускладнюють ефективну реалізацію резиліентної моделі;
- оцінити вплив резиліентної моделі на різні аспекти соціально-економічного та культурного життя сільських територій, зокрема на залучення населення, розвиток цифрової інфраструктури, зміцнення локальної ідентичності й інтеграцію громадянського суспільства;
- розробити рекомендації щодо оптимізації управлінських процесів на основі резиліентної моделі, враховуючи локальні особливості громад, культурний контекст і довгострокові цілі сталого розвитку.

4. Методи та матеріали

У дослідженні використано поєднання кількісного аналізу, просторового моделювання, кейс-методу та якісних підходів для вивчення впливу резиліентної моделі привабливості на соціально-економічний розвиток українських сільських громад. Така методологічна інтеграція забезпечує комплексне розуміння динаміки громад та виявлення факторів, що сприяють резиліентності або обмежують її.

Кількісний аналіз здійснювався із застосуванням соціально-економічних індикаторів: рівень залучення населення до інструментів електронної участі (зокрема громадський бюджет, e-DEM), обсяг інвестицій у громаду, частка креативних індустрій, динаміка створення МСП, показники довіри до місцевого самоврядування. Вихідні дані отримано з відкритих муніципальних звітів, статистичних баз Prozorro, Дія.City, платформ підтримки U-LEAD та локальних стратегічних документів [1–3; 6–9].

Методи просторового моделювання дозволили дослідити типи символічної репрезентації та ступінь культурної видимості громади. Для цього застосовувалися GIS-картування локальних стратегій, аналіз візуальної ідентичності, публічного бренд-оформлення, просторових інтервенцій та цифрових платформ участі (вебсайти громад, соціальні мережі, публічні консультації). Здійснено порівняння українських кейсів (Баранівка, Пирятин, Славутич) із прикладом громади Цюаньчжоу (Китай), що дало змогу оцінити міжкультурну валідність моделі [4–5; 10].

Теоретична база дослідження сформована на основі концепції культурного капіталу (П. Бурдьє), теорії стратегічної культури в управлінні (А. Штандо) [12], концепцій локального врядування (П. Хілі) і мережевої суб'єктності (М. Кастельс). Систематичний огляд літератури охоплював питання цифрової інклюзії [10], культурної політики, партисипативного управління [3], трансформації локальної ідентичності [4; 11] та інституційної стійкості громад.

Якісний аналіз включав вивчення репрезентативних кейсів інституціоналізації культурного капіталу в трьох типах громад: периферійній (Баранівка), агроінноваційній (Пирятин) та постіндустріальній (Славутич). Збір даних здійснювався методом напівструктурованих інтерв'ю зі стейкхолдерами, аналізу управлінських практик, візуальних наративів та цифрової присутності. Застосовано типологічну класифікацію громад за критеріями участі, локальної ідентичності та стратегічної культури.

Об'єднання цих методів дозволило створити багатовимірну аналітичну рамку, що поєднує міждисциплінарний підхід, емпіричну репрезентативність та порівняльну узагальнюваність. Це забезпечує надійність висновків щодо ефективності резиліентної моделі та її потенціалу для інтеграції в публічну політику сталого розвитку сільських громад.

5. Результати та обговорення

Розглянемо актуальний стан реалізації резиліентної моделі привабливості сільських громад в Україні. На основі кейс-аналізу Баранівської, Пирятинської та Славутицької громад встановлено функціональну ефективність моделі участь – ідентичність – стратегічна культура в умовах просторової фрагментації, демографічного скорочення та інституційної нестабільності. Проаналізовані громади репрезентують різні типи соціопросторової організації: поліфункціональна периферійна громада, агроінноваційна середньомасштабна громада та постіндустріальне техногенне місто. Це дало змогу перевірити адаптивність моделі в різних структурних умовах.

Ключові стратегічні орієнтири реалізації моделі наведено у табл. 1.

Таблиця 1. Типологія реалізації резиліентної моделі в українських громадах

Громада	Баранівська	Пирятинська	Славутицька
Тип громади	Периферійна, поліфункціональна	Середньомасштабна агроінноваційна	Постіндустріальна, монофункціональна
Стратегічна детермінанта	Культурна ідентичність	Колективна згуртованість	Стратегічна культура
Форма репрезентації	Бренд, візуальна ідентика	Метафора «маленької України»	Фестивальні платформи, візуальні інтервенції
Ключовий інструмент	Подієва політика	Громадський бюджет	Культурне планування
Рівень участі	Середній	Високий	Інституціоналізований
Тип інституціоналізації	Символічна	Інтегрована	Програмована

Джерело: укладено автором на основі кейс-аналізу.

Результати свідчать, що у випадку Баранівки вирішальну роль відіграє інституціоналізація локальної ідентичності через репрезентаційні практики (логотип, герб, брендбук), які

виконують мобілізаційну функцію в межах проєктного управління [1]. У Пирятині модель забезпечує взаємодію локальної ідентичності та стратегічного планування через використання ресурсів громадської участі та кооперативних проєктів [2]. Славутич, у свою чергу, демонструє високий рівень стратегічної програмованості, де публічне управління інтегрує культурний капітал у системну урбаністичну трансформацію [3].

У кожному з випадків реалізація моделі здійснюється в межах трьох детермінант: участі (інституційна відкритість), ідентичності (символічна згуртованість) і стратегічної культури (управлінська узгодженість) [4; 5]. Порівняльна оцінка дозволяє стверджувати, що саме наявність усіх трьох чинників є визначальною для резилієнтного розвитку територіальної громади.

Інституційна реалізація резилієнтної моделі забезпечує не лише публічну легітимацію управлінських рішень, а й формує умови для мобілізації локального людського капіталу, залучення інвестицій і зниження рівня соціальної апатії. У громадах, де модель реалізована системно, спостерігається зростання кількісних і якісних показників залучення мешканців до процесів управління, підвищення довіри до локальних інституцій та розвиток інфраструктур участі (табл. 2.).

Таблиця 2. Соціальні ефекти впровадження резилієнтної моделі у 2023 році

Показник	Баранівка	Пирятин	Славутич
1. Відсоток громадян, залучених до голосувань (громадський бюджет, публічні слухання), %	36	48	52
2. Кількість культурних подій на рік (за підтримки громади)	15	23	34
3. Рівень довіри до органів місцевого самоврядування, %	41	55	63
4. Кількість зареєстрованих інститутів громадянського суспільства (ІГС)	8	12	19

Джерело: узагальнено автором за матеріалами відкритих муніципальних звітів та інтерв'ювання ключових стейкхолдерів громад.

Аналіз свідчить, що ефективно впровадження триєдиної моделі створює сприятливе середовище для формування горизонтальних зв'язків між громадянами, інституціями та представницькою владою. Зростання кількості подій, що мають на меті публічну участь, корелює з показниками довіри та ідентифікації мешканців із власною громадою. Особливо помітно це у Славуті, де культурна інфраструктура поєднується з інструментами стратегічного управління [3]. У табл. 3 узагальнено організаційно-економічні ефекти реалізації моделі, що стосуються локального ринку праці, інвестиційної привабливості та інфраструктурної модернізації (табл. 3).

Таблиця 3. Економічні ефекти реалізації резилієнтної моделі (2021–2023)

Показник	Баранівка	Пирятин	Славутич
1. Кількість новостворених МСП	24	37	41
2. Обсяг інвестицій у громаду, млн грн	5,6	17,8	24,1
3. Частка креативних індустрій у структурі місцевої економіки, %	3,2	5,7	8,4
4. Реалізовані інфраструктурні проєкти за підтримки партнерів (шт.)	3	-	-

Джерело: узагальнено автором на основі даних порталів Prozorro, Дія.City, U-LEAD, муніципальних стратегій розвитку.

Емпіричні дані підтверджують, що в громадах з активною реалізацією культурної політики, брендингу та партисипативного планування зростає не лише інституційна довіра, а й економічна активність. Це підтверджує тезу про символічний капітал як чинник соціоекономічної резилієнтності, що здатен перетворюватися у капітал управлінський і фінансовий [9].

Бар'єри впровадження резилієнтної моделі (табл. 4). Попри продемонстровану ефективність, реалізація резилієнтної моделі стикається з низкою системних і контекстуальних

обмежень, які гальмують трансформаційний потенціал локальних спільнот. Встановлено чотири типи бар'єрів: інституційні, культурні, економічні та цифрові

Таблиця 4. Основні бар'єри реалізації резиліентної моделі (за типами громад)

Тип бар'єру	Баранівська	Пирятинська	Славутицька
Інституційний	Відсутність інституційної пам'яті	Незбалансованість стратегічних рівнів	Висока ресурсозалежність
Культурний	Фрагментарна візуальна політика	Залежність від зовнішніх символів	Слабка спадкоємність культурної політики
Економічний	Низька інвестиційна привабливість	Недостатня диверсифікація доходів	Монозалежність від окремих галузей
Цифровий	Низький рівень цифрової грамотності	Нерівномірність доступу до платформ	Високе навантаження на ІТ-інфраструктуру

Джерело: узагальнено автором за результатами аналізу муніципальних стратегій, даних Дія.Центру, Центру розвитку інновацій та місцевих аналітичних звітів.

Інституційні бар'єри пов'язані з фрагментарністю управлінської архітектури, слабкою координацією між секторами та недостатньою інституціоналізацією процедур участі. У значній частині сільських громад досі відсутні нормативно оформлені платформи для стратегічного планування з залученням мешканців. Як наслідок, управління здійснюється за адміністративно-репродуктивною логікою без врахування культурних ідентифікаторів [1; 3].

Культурні бар'єри виявляються у слабкому рівні самоідентифікації мешканців з громадою як ціннісною спільнотою. Особливо це помітно в громадах із високим рівнем міграції та соціальної фрагментації, де символічна консолідація не сформована або порушена. Відсутність сталої системи публічної репрезентації, міфопоетики простору та подієвих практик унеможлиблює мобілізацію ідентичності у ресурс управління [6].

Економічні бар'єри здебільшого пов'язані з нерівномірним розподілом ресурсів, залежністю від трансферів, відсутністю сталої економічної бази для підтримки культурних проєктів та брендингу. Як свідчать результати польового опитування, для більшості громад витрати на культурну інфраструктуру не входять до пріоритетного переліку, поступаючись техніко-економічним завданням [8].

Цифрові бар'єри залишаються критичним викликом для впровадження публічної комунікації та сервісів участі. Низький рівень цифрової інклюзії, фрагментарність інтеграції електронних інструментів та нерівномірний доступ до інтернету знижують ефективність таких платформ, як «Дія», «Громадський бюджет», e-DEM [10].

Отже, реалізація резиліентної моделі привабливості громади – як триєдиної конструкції, що поєднує участь, локальну ідентичність та стратегічну культуру – демонструє високий рівень адаптаційного потенціалу у громадах різного типу. Її ефективність проявляється в трьох основних вимірах: соціальному (зміцнення довіри та залученості), економічному (мобілізація внутрішніх ресурсів, активізація підприємництва) та інституційному (посилення процедурної легітимності та управлінської гнучкості) [1; 2; 13].

Порівняльний аналіз українських кейсів (рис. 1) дозволяє сформулювати такі закономірності:

1. Участь як основа горизонтального управління забезпечує сталість комунікаційних каналів, створює простір для колективного планування та знижує транзакційні витрати у процесі прийняття рішень. Це підтверджують практики громадського бюджету в Баранівці та Пирятині, де участь мешканців у голосуваннях перевищує 30 % [7].

2. Ідентичність виступає не лише інструментом символічної згуртованості, але й комунікаційним ресурсом для формування зовнішньої репутації громади. Символічне брендування, репрезентаційні наративи, культурна інфраструктура (як у Славутичі) трансформуються у капітал впізнаваності та довіри [3; 5].

3. Стратегічна культура формує основу інституційної зрілості громади – здатності поєднувати довгострокове бачення з гнучкою процедурною архітектурою. Громади, які інтегрували культурну політику в стратегії розвитку, продемонстрували вищий рівень стійкості до зовнішніх шоків, зокрема до соціально-економічних наслідків воєнного стану [4; 6].

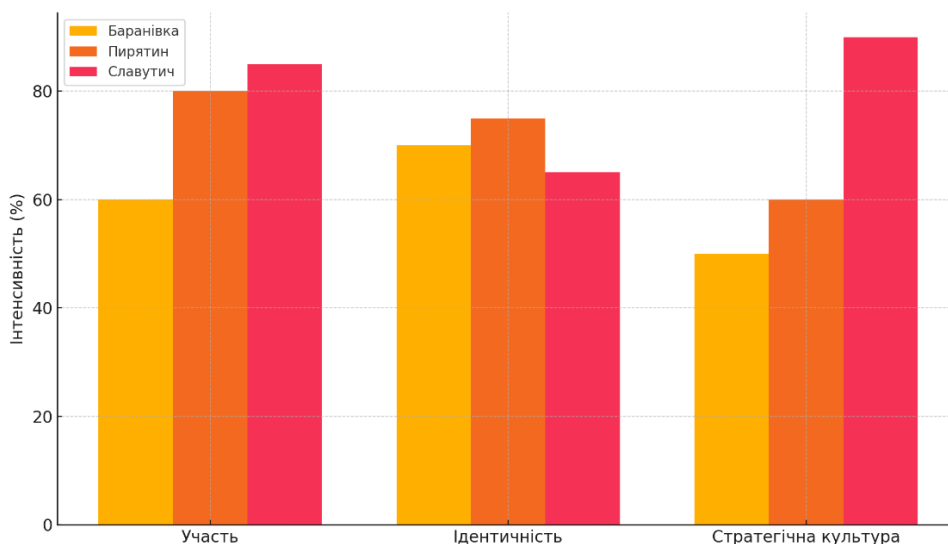

Рис. 1. Вплив реалізації резилієнтної моделі на ключові параметри розвитку громади

Джерело: побудовано автором на основі узагальнення емпіричних даних.

Узагальнення кейсів також підтверджується міжнародним прикладом громади Цюаньчжоу (Китай), де поєднання нематеріальної спадщини, підприємництва та цифрових стратегій створило нову парадигму локального розвитку з високим рівнем соціальної згуртованості та інституційної інноваційності [11].

Отже, резилієнтна модель може розглядатися як універсальна аналітична рамка та управлінський інструмент, здатний синхронізувати ціннісні, інституційні та комунікаційні ресурси громади. Її ефективність зростає за умов: (1) публічної легітимації культурної політики, (2) нормативного оформлення інструментів участі, (3) вбудованості цифрових інтерфейсів у стратегії управління, (4) присутності символічної репрезентації на регіональному та міжнародному рівнях.

6. Висновки

Дослідження резилієнтної моделі привабливості громад, проведене на прикладі українських кейсів (Баранівка, Пирятин, Славутич), розкриває важливі аспекти зміцнення інституційної стійкості, соціально-економічної стабільності та культурної активності в умовах складних викликів, таких як війна, демографічний спад і цифрова нерівність. Запропонована модель, що поєднує участь, локальну ідентичність і стратегічну культуру, виявилася ефективним інструментом для вдосконалення адаптивного управління та соціальної згуртованості в сільських громадах України, які займають понад 80 % її території. Емпіричні дані підтверджують її здатність мобілізувати ресурси, підвищувати довіру до місцевих органів влади (з 41 % до 63 %) та стимулювати громадянську активність (до 52 % у Славутичі), закладаючи основу для сталого розвитку.

Кількісний і якісний аналіз виявив значні соціально-економічні переваги: зростання частки креативних індустрій (до 8,4 %), створення нових малих і середніх підприємств (до 41) та збільшення інвестицій (до 24,1 млн грн), особливо в громадах із системним застосуванням моделі. Культурні ініціативи та інструменти участі, такі як громадський бюджет і подієва політика, сприяли формуванню горизонтальних зв'язків, зміцнюючи соціальний капітал і репутацію. Ці тенденції корелюють із міжнародним досвідом, наприклад, громади Цюаньчжоу (Китай), де культурна спадщина та цифрові стратегії також забезпечують резилієнтність і економічне поживлення.

Водночас дослідження виявило ключові бар'єри – інституційні (наприклад, фрагментарне управління), культурні (слабка ідентифікація), економічні (залежність від ресурсів) і цифрові (низька цифрова грамотність), які стримують повну реалізацію моделі. Їх подолання потребує нормативної підтримки участі, інвестицій у цифрову інфраструктуру та легітимації культурної політики. Порівняльний аналіз різних типів громад (периферійна, агроінноваційна, постіндустріальна) підтверджує адаптивність моделі, де кожна громада

використовує свої сильні сторони – брендинг у Баранівці, кооперативи в Пирятині та стратегічне планування в Славуті.

Теоретично робота збагачує дискурс, інтегруючи концепцію символічного капіталу Бурдьє з теоріями стратегічного управління, підкреслюючи культуру як ресурс трансформації. Практично вона пропонує дорожню карту для політиків, акцентуючи синхронізацію цінностей, інституцій і комунікацій. Успіх моделі залежить від подолання бар'єрів через інклюзивне планування та цифрову підтримку, пропонуючи масштабний підхід для України та схожих контекстів. Майбутні дослідження можуть зосередитися на довгострокових ефектах і вдосконаленні цифрової інтеграції для посилення резиліентності, забезпечуючи процвітання сільських громад у невизначених умовах.

References

1. Shulzhyk, Y. O., Kvasnii, Z. V., Melnyk, O.-A. P., & Strogush, Y. B. (2025). Digital transformation of territorial communities: Challenges and opportunities. *Current Issues of Economic Sciences*, (8). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14942699> (in Ukrainian)
2. Hrinenko, A. Yu. (2021). *Udoskonalennia mekhanizmv zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy: teoriia, metodolohiia, praktyka* [Improvement of mechanisms for ensuring Ukraine's economic security: Theory, methodology, practice] (Doctoral dissertation). Natsionalnyi Instytut Stratehichnykh Doslidzhen, Kyiv. https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-09/hrynenko_dissertation.pdf (in Ukrainian).
3. Dankevych, V. Ye., Prokopchuk, O. A., Usiuk, T. V. (2020). Participatory Management of Territorial Communities' Local Security: EU Experience and Practices. *The Problems of Economy*, (4), 35–41. <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001219352> (In Ukrainian).
4. Liu, J., & Li, F. (2024). Rural revitalization driven by digital infrastructure: Mechanisms and empirical verification. *Journal of Digital Economy*, (3), 103–116. <https://doi.org/10.1016/j.jdec.2025.01.002>
5. Shen, J., Chou, R., Zhu, R., & Chen, S. (2022). Experience of community resilience in rural areas around heritage sites in Quanzhou under transition to a knowledge economy. *Land*, 11(12), 2155. <https://doi.org/10.3390/land11122155>
6. Salvador, M., & Sancho, D. (2023). Local Governments Facing Turbulence: Robust Governance and Institutional Capacities. *Social Sciences*, 12(8), 462. <https://doi.org/10.3390/socsci12080462>
7. Mendez, C., van der Zwet, A., & Borkowska-Waszak, S. (2021). Rescaling urban development policy in the EU: the impact of integrated place-based approaches in Cohesion Policy. *Regional Studies*, 55(6), 1154–1165. <https://doi.org/10.1080/00343404.2021.1891215>
8. Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241–258). Greenwood Press. <https://www.gbv.de/dms/hebis-mainz/toc/009302689.pdf>
9. Bourdieu, P. (1987). What Makes a Social Class? On the Theoretical and Practical Existence of Groups. *Berkeley Journal of Sociology*, (32), 1–17. <http://www.jstor.org/stable/41035356>
10. Barrett, A. (2022). Digital Citizenship: Our Collective Responsibility. *Journal of Arts Science & Technology*, 14(1), 131–146. <https://www.scribd.com/document/625862058/Journal-of-Arts-Science-and-Technology-JAST-Vol-14-No-1-March-2022>
11. OECD. (2021). The path to becoming a data-driven public sector. *OECD Digital Government Studies*. <https://doi.org/10.1787/059814a7-en>
12. Sztando, A. (2017). Local culture in supra-local perspective of local development strategic governance of Polish small towns. *Studia Ekonomiczne*, (314), 61–79. https://www.ue.katowice.pl/fileadmin/user_upload/wydawnictwo/SE_Artyku%C5%82y_291_320/SE_314_05.pdf
13. Cheshire, L., Pérez, J. E., & Shucksmith, M. (2015). Community resilience, social capital and territorial governance. *Ager: Revista de estudios sobre despoblación y desarrollo rural – Journal of Depopulation and Rural Development Studies*, (18), 7–38. <http://doi.org/10.4422/ager.2015.08>